

Sygn. akt III AUz 464/13

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka – Szkibiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka del. SSO Beata Górską

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o rentę socjalną

na skutek zażalenia ubezpieczonej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 września 2013 r. sygn. akt IV U 1639/13

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka-Szkibiel del. SSO Beata Górską

Sygn. akt III AUz 464/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 6.09.2013r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił odwołanie ubezpieczonej od decyzji ZUS z dnia 28.03.2013r. odmawiającej prawa do renty socjalnej, z uwagi na wystąpienie powagi rzeczy osądzonej.

Sąd I Instancji miał na uwadze, że (...) do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w D. orzeczeniem z 26.09.2001 roku postanowił zaliczyć A. S. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Ubezpieczona ma 33 lata i od urodzenia pozostaje głuchoniema. Ubezpieczona w związku z tą niepełnosprawnością wielokrotnie występowała o świadczenie rentowe, po raz pierwszy w marcu 2002 roku. Wówczas domagała się ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy wydał decyzję odmowną w 29 marca 2002 roku ustalając, że ubezpieczona jest częściowo niezdolna do pracy od dzieciństwa. Kolejny wniosek ubezpieczona złożyła w czerwcu 2006r., wnosząc o ustalenie prawa do renty socjalnej. Decyzją organu rentowego z dnia

24 sierpnia 2008 roku odmówiono jej prawa do renty socjalnej z powodu braku przesłanki w postaci całkowitej niezdolności do pracy. Rok później ubezpieczona ponowiła wniosek o rentę socjalną. Podobnie jak poprzednio organ rentowy decyzją

z dnia 6 lipca 2007 roku odmówił ustalenia prawa. Od wskazanej decyzji A. S. wniosła odwołanie, lecz Sąd Okręgowy w Koszalinie w sprawie IV U 897/07 wyrokiem z dnia 11.10.2007r. oddalił odwołanie. Powołani wówczas biegli sądowi laryngolog i psycholog, po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną

i po badaniu ubezpieczonej, nie uznali ubezpieczonej za całkowicie niezdolną do pracy. Sąd Okręgowy w Koszalinie przyjmując opinię biegłych sądowych

za wiarygodną uznał, że ubezpieczona nie spełnia warunków z art. 4 ust. 1 ustawy

o rencie socjalnej. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał wówczas, że „ubezpieczona nie może skorzystać z art. 26 ww. ustawy, który dawał możliwość osobom uprawnionym do renty socjalnej przed dniem 1 października 2003 roku (wejście w życie ustawy), które nabyły prawo na podstawie ustawy o pomocy społecznej do pobierania jej w dalszym ciągu, gdyż ubezpieczona nie była uprawniona do renty socjalnej”. Od orzeczenia Sądu Okręgowego ubezpieczona wniosła apelację

i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 marca 2008 roku w sprawie

o sygn. III AUa 1001/07 została ona oddalona. Sąd Apelacyjny w Szczecinie podniósł, iż ubezpieczona legitymowała się orzeczeniem z dnia 26 września 2001 roku (...) do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

i z wnioskiem o rentę socjalną wystąpiła po raz pierwszy w dniu 8 czerwca 2006 roku, zaś postępowanie sądowe w sprawie IV U 897/07 dotyczyło jej wniosku z dnia

13 czerwca 2007 roku. Świadczenie renty socjalnej jest przyznawane na wniosek osoby zainteresowanej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej A. S.

nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do renty socjalnej.

W dniu 4 stycznia 2013 roku ubezpieczona złożyła jednak kolejny wniosek

o przyznanie prawa do renty socjalnej. Lekarz orzecznik ZUS, po przeprowadzonych badaniach, opinią lekarską z dnia 21 stycznia 2013 roku uznał, że ubezpieczona

nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Od tego orzeczenia ubezpieczona złożyła sprzeciw do Komisji Lekarskiej ZUS.

Pomimo dwukrotnego wezwania ubezpieczona nie stawiała się na badanie lekarskie i Komisja Lekarska odstąpiła od wydania orzeczenia w sprawie ubezpieczonej. Kierując się powyższym Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 28 marca 2013 roku odmówił A. S. przyznania prawa do renty socjalnej.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż ubezpieczona na rozprawie w dniu

6 września 2013 roku oświadczyła, że od uprawomocnienia się wyroku w sprawie

IV U 897/07 stan jej zdrowia pozostaje stabilny i w szczególności nie uległ pogorszeniu.

Przy przyjęciu powyższego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał,

że odwołanie ubezpieczonej na podstawie art. 199§1 pkt 2 k.p.c. podlega odrzuceniu, z uwagi na powagę rzeczy osądzonej.

Sąd meriti wskazał, iż niezasadnym było również powołanie się na art. 26 ust.

1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej, zgodnie z którym osobom uprawnionym do renty socjalnej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (przed dniem 1 października 2003 roku) na podstawie ustawy wymienionej w tego przepisu art. 18, zwanej dalej "ustawą o pomocy społecznej", renta socjalna przysługuje w wysokości i na zasadach określonych w niniejszej ustawie. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, orzeczenia lekarza orzecznika o niezdolności do pracy oraz orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i uprawniające do renty socjalnej na podstawie ustawy o pomocy społecznej stanowią podstawę do przyznania renty socjalnej na podstawie niniejszej ustawy przez okres, na który zostały wydane, z uwzględnieniem art. 4 ust. 3 i są traktowane na równi z orzeczeniami lekarza orzecznika (art. 26 ust. 2 i 3 ww. ustawy). Jako uzasadnienie roszczenia ubezpieczona przedstawiła orzeczenie z dnia 26 września 2001 roku (...) do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności o

zaliczeniu jej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Sąd meriti zwrócił uwagę, iż nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje fakt, że taki wniosek A. S. składała wielokrotnie, przy czym wniosek z lipca 2007 roku był przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy w Koszalinie w sprawie IV U 897/07, która zakończyła się wyrokiem w dniu 11 października 2007 roku oddalającym odwołanie ubezpieczonej, powołała się ona między innymi na podstawę prawną z art. 26 ustawy o rencie socjalnej, który dawał możliwość osobom uprawnionym do renty socjalnej przed dniem 1 października 2003 roku do pobierania jej w dalszym ciągu. Sąd w uzasadnieniu odniósł się do argumentacji skarżącej; pokreślił, że nie może ona skorzystać z możliwości wynikającej z art. 26, gdyż przed wejściem w życie ustawy nie była uprawniona do renty socjalnej. Argumentację Sądu Okręgowego w Koszalinie w pełni podzielił Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie III AUa 1001/07. Na rozprawie w dniu 4 września 2013 roku ubezpieczona wyraźnie oświadczyła, iż „domaga się ustalenia prawa do renty socjalnej na takich samych podstawach jak miało to miejsce w sprawie IV U 897/07” prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Koszalinie (k.25). Oświadczyła, że „w jej stanie zdrowia nie doszło do żadnego pogorszenia”, „jest on taki sam jak podczas poprzedniej sprawy” sądowej IV U 897/07. Stan zdrowia ubezpieczonej pozostaje zatem bez zmian, a w szczególności nie nastąpiło jego pogorszenie. Podniesiona okoliczność stanowi zaś formalną przeszkodę dla merytorycznego rozpoznania roszczenia, bowiem wystąpiła tożsamość podmiotowa i przedmiotowa. O tożsamości przedmiotu sporu o świadczy nie tylko tożsamość żądania zawarta w obu wnioskach, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 sierpnia 2012 roku, III AUz 150/12).

W niniejszej sprawie procedując w oparciu o decyzję organu rentowego z dnia 28 marca 2013 roku Sąd meriti uznał, iż po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie w sprawie IV U 1639/13 organ rentowy wydał nową decyzję lecz opartą na tych samych dowodach, w oparciu o ten sam stan faktyczny jaki miał miejsce w chwili wydania decyzji z dnia 6 lipca 2007 roku i zapadłych orzeczeń Sądu Okręgowego w Koszalinie jak i Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w wyżej wymienionej sprawie sądowej. Ubezpieczona bowiem odwołując się od wcześniejszej decyzji organu rentowego z dnia 6 lipca 2007 roku domagała się ustalenia prawa do renty socjalnej m.in. powołując się na zapis art. 26 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej

i ustalony wobec niej umiarkowany stopień niepełnosprawności orzeczeniem z dnia 26 września 2001 roku (...) do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w D.. Zatem w prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie IV U 897/07 powoływała się na te same okoliczności faktyczne i prawne jakie podnosiła w niniejszym postępowaniu sądowym. Dodatkowo w toku trwania postępowania sądowego w sprawie IV U 1639/13, ubezpieczona na rozprawie w dniu 4 września 2013 roku wskazała, iż jej stan zdrowia nie zmienił się od poprzednio prowadzonej sprawy sądowej w sprawie IVU 897/07.

Powyższe postanowienie zaskarżyła ubezpieczona i wniosła o jego uchylenie oraz zasądzenie od organu kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych. Skarżąca wskazała, że w niniejszej sprawie przedmiotem rozstrzygnięcia powinna być decyzja organu rentowego z dnia 28 marca 2013 r., wydana na podstawie wniosku z dnia 4 stycznia 2013 r., co z kolei wyklucza wystąpienie tożsamości przedmiotowej. Twierdzenie o powadze rzeczy osądzonej godzi w konstytucyjną zasadę ochrony praw nabytych oraz zasadę zaufania do organów państwa. Sąd Okręgowy powinien był zbadać, czy obecnie wydana decyzja, tj. z dnia 28.03.2013r., jest zgodna z prawem. Ubezpieczona przecież jest od dzieciństwa głuchoniema obustronnie całkowicie i orzeczeniem z dnia 26 września 2001r. (...) do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w D. orzekł, że ubezpieczona posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności o charakterze trwałym, a zatem - zdaniem skarżącej - w świetle art. 26 ustawy o rencie socjalnej istnieje niezdolność do pracy i w tych warunkach winna przyznana renta socjalna.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Tytułem wstępu należy podkreślić, iż Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wyprowadził z nich trafny wniosek o istnieniu powagi rzeczy osądzonej (res iudicata) w związku prawomocnym rozstrzygnięciem wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie, IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 października 2007r.

(w sprawie o sygn. IV U 897/07). Prawidłowym było bowiem ustalenie, że w niniejszej sprawie nie uległ zmianie stan faktyczny w zakresie dokonanej już oceny stanu zdrowia ubezpieczonej w przymacie ustalenia prawa do renty socjalnej. W tym stanie faktycznym zasadnym było odrzucenie odwołania ubezpieczonej, bez merytorycznego jego rozpoznania. Wyjaśnienia wymaga, iż analiza akt sprawy, w tym dołączonych o sygn. IV U 897/07 prowadząca do ustalenia granic rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 366 k.p.c. prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 11 października 2007r. , wskazuje na istnienie powagi rzeczy osądzonej ze względu na brak jakichkolwiek nowych okoliczności faktycznych stanowiących podstawę zapadłego wyroku. Tym samym należy skonstatować, iż trafnym było przyjęcie obecnie przez Sąd I instancji jako podstawy odrzucenia odwołania zasady *ne bis in idem*, wskazanej w art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. W prawomocnie rozstrzygniętej sprawie jej przedmiotem było prawo do renty socjalnej, co oznacza, że istnieje nie tylko tożsamość stron procesowych, ale też identyczność roszczeń i stanu faktycznego stanowiącego podstawę faktyczną rozstrzygnięcia w chwili wyrokowania (art. 316 k.p.c.). Nie uległy wszak zmianie okoliczności, których istnienie (nieistnienie) było przyczyną oddalenia pierwszego odwołania (w sprawie o sygn. IV U 897/07). O powadze rzeczy osądzonej - poza identycznością stron i identycznością przedmiotu rozstrzygnięcia – decyduje także tożsamość podstawy sporu (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17.03.1950 r., WaC 339/49, OSN 1951 nr III, poz. 65, postanowienie z dnia 09.06.1971 r., II CZ 59/71, OSNCP 1971 nr 12, poz. 226) – co miało również miejsce w niniejszej sprawie. Należy też zauważyć, iż w przypadku orzeczeń o treści negatywnej może wystąpić instytucja zwana jako *causa superveniens* polegająca na tym, że gaśnie powaga rzeczy osądzonej, gdy dochodzi do zmiany okoliczności faktycznych stanowiących podstawę faktyczną w chwili wyrokowania - nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego. Tym samym nie jest wykluczone spełnienie przesłanek materialnoprawnych prawa do określonego świadczenia już po zapadnięciu prawomocnego orzeczenia odmawiającego tego prawa. Wzruszenie jednak prawomocnego ustalenia - po ponownym rozpoznaniu sprawy - możliwe jest wówczas, gdy strona przedłoży nowe dowody lub ujawnione zostaną nowe okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.12.2005 r., II UK 61/05, OSNP 2006 nr 23-24). W niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy trafnie zauważył, iż ubezpieczona nie przedłożyła nowych dowodów, nie wskazała żadnych nowych okoliczności faktycznych, w szczególności w obrębie stanu zdrowia. Brak było zatem podstaw prawnych do merytorycznego rozpoznania sprawy, powodując odrzucenie odwołania jako zmierzającego do podważenia prawomocnego wyroku z dnia 11 października 2007r.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny uznając zaskarżone rozstrzygnięcie za prawidłowe, a wywiedzione zażalenie za niezasadne, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka-Szkibiel del. SSO Beata Górka